

Estils

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

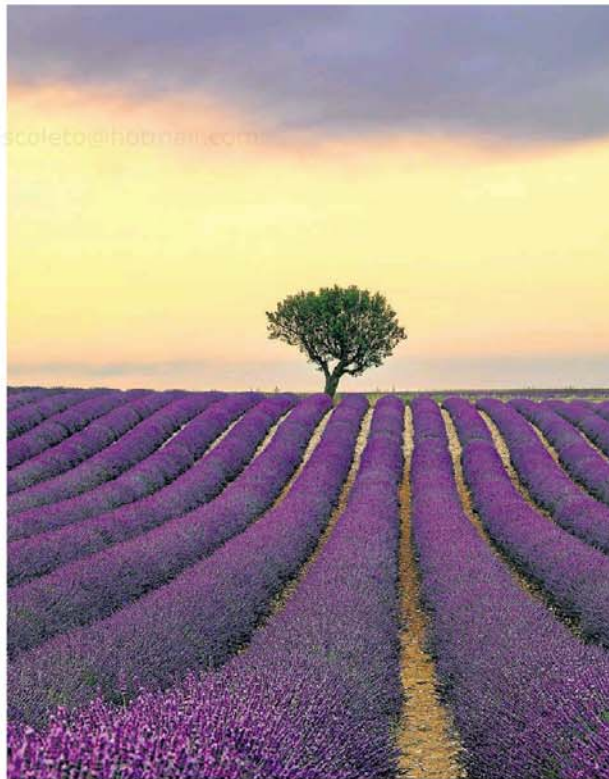
Si som paisatge, si el que cal, en tot cas, és admetre-ho, diluir les fronteres entre exterior i interior i despullar-nos d'artificis, la natura deixa de ser l'exterior, l'altre. El "desig de natura", evidenciat per la pandèmia, va més enllà de visitar paratges verds: "Tornar a la natura té per a mi un únic sentit: vivenciar-nos com a natura", afirma el poeta Rafael Cadenas. És amb aquesta premissa de vivenciar el que ja som que un altre poeta, l'eivissenc Vicente Valero, explica: "Abans que els pintors, els poetes, que sempre han sigut bons caminants, van inventar l'art del paisatge de l'individu solitari que busca i creu poder descobrir per si mateix els secrets de la natura". De quins secrets ens parla? "Aquests secrets semblen demanar a l'artista no tant una interpretació, sinó una manera de ser il·luminats, de ser nomenats, de fer-se per fi visibles. Potser aquests secrets només ens indiquen el camí necessari cap a la contemplació". I afegeix: "El cert és que sentim que aquests secrets ens concerneixen, que ens parlen a nosaltres, que expliquen una cosa molt nostra. Tot en la natura reclama la mirada de l'altre: aquesta és la seva forma de perpetuar-se. Colors, aromes, sons: busquen els que han de venir per fertilitzar-los, per donar continuïtat a la vida".

Provença
Per a Valero és un dels territoris on es fa evident la simbiosi entre natura i cultura

Valero, nascut el 1963, té una trajectòria en què poesia, narrativa, diari i assaig conflueixen en aquest vivenciar-se com a natura, una obra on el paisatge ampliat, material i espiritual, recull també la veu de múltiples artistes i pensadors, arbres i insectes, records i viatges. L'últim dels seus fruits que ara es publica és *Breviari provençal* (Perifèrica), on què descriu el seu viatge a la Provença, que per a ell és un dels territoris on queda evidenciada la simbiosi entre natura i cultura: "A la Provença s'observa una dimensió que se'n revela d'una manera més rotunda, com si les velles i sàvies xarxes de l'entramat art, història i paisatge fossin més complexes, però també més profundes".

Contemplació i confessió

"La importància que aquesta llum i aquest paisatge han tingut per a la pintura i la literatura és indiscutible. No menys per a l'espiritualitat religiosa. A vegades fins i tot la mateixa natura sembla participar en el joc de l'art o en l'aventura de l'esperit", confessa el poeta, ahora que ens recorda que la nostra moderna

Un paisatge de la Provença, a França, regió descrita en l'última obra de Valero. ara

Penetrar en la natura per tornar a brotar

L'escriptor Vicente Valero recorre la Provença des de la interioritat contemplativa

consciència estètica del paisatge es va formular aquí el 1336 "quan Petrarca va pujar al cim del Ventor i va experimentar-hi el plaer pur i desinteressat de la contemplació paisatgística". El que Petrarca veu mentre contempla el paisatge és "sobretot la seva pròpia vida, més concretament el temps". No en va, com recorda Kafka, la natura provoca una nostàlgia infinita.

Segons Valero, la natura provençal va regalar a Petrarca, a més de

CONSCIÈNCIA D'ARA
I la setmana que ve: Patricia Dauver: l'art del temps

plaer i inspiració poètica, la necessitat d'autoconfessió: "Podem dir que ningú havia cultivat mai l'autoconfessió fins a un grau tan extraordinari, a excepció, sens dubte, del seu admirat sant Agustí. Com aquest, mestre en tants assumptes, Petrarca sotmet el record i l'experiència de la vida a l'exercici disciplinat de l'escriptura. I ho fa també en diàleg íntim i permanent amb la bellesa del paisatge que l'envolta. Contemplació paisatgística i

coneixement de si mateix estarien, d'aquesta forma, estranyament vinculats. Davant d'un bell paisatge com aquest, sentim, és cert, que el ritme de la nostra vida s'atura. Certament, sentim també que ens apartem de l'imparable curs dels esdeveniments històrics".

Apartar-se i connectar és aquest vaivé que ens obsequia vivenciar-nos com a natura. Distància i intimitat, aturar-se per veure que tot segueix. Al llarg del temps, la Provença ha donat als artistes noves pistes i inspiracions i Valero en cita alguns en el seu recorregut personal per aquesta regió.

Cézanne i el paisatge profund

Des del Ventor, estimat per Petrarca, el llibre ens atansa a l'altra de les dues muntanyes més emblemàtiques de la Provença, Saint-Victoire, acaronada insistentment pels pinzells de Cézanne, un artista que, recordem, va haver d'aguantar insults i burles dels seus veïns provençals per pintar allò que es veu quan es deixa de veure amb la mirada superficial i s'utilitza la mirada que escola, on els colors esdevenen "la carn lluent de les idees i de Déu", com va confessar el pintor, pera qui del paisatge "calia extreure'n la religió" (una frase, com explica Valero, que va produir una forta commoció en Rilke). Cézanne, burgès i catòlic, no va ser ben rebut pels del seu mateix entorn. Per què? "Potser –respon Valero– perquè la seva pintura no era ni burgesa ni catòlica. Uns quadres que expressaven amb tanta emoció un amor extraordinari a la natura... I aquella forma de pintar que responia a una nova manera de percebre la realitat, sempre més enllà de la pura aparença. No va ser el primer pintor paisatgista, però sí el primer, em sembla, que va comprendre que la natura és més a les profunditats que a la superfície".

Va dir el cèlebre pintor que calia penetrar en la natura "per tornar a brotar-hi" i que calia "tenir els tons tossuts de les roques, l'obstinació racional de la muntanya, la fluidesa de l'aire, la calor del sol. En un verd el meu cervell sencer es vessarà amb el flux de saba de l'arbre". En aquesta mateixa fusió, reconeixement nu, Valero escriu, a la segona part del llibre en homenatge a René Char, un altre poeta captivat per la Provença. Amb una mena de dietari en prosa poètica, el poeta eivissenc ens descriu un dels molts processos d'aquesta vivificació amb la natura: "A la meua ànima hi havia xarxes brutes i trencades, fogueres humides, hi havia algues podrides, meduses mortes, hi havia cormorans a la meua ànima. Com una platja de tardor, preparada per a tots els naufragis". O també: "Com la branca seca d'un arbre ple de migdia, així també la meua llengua rep la visita de les primeres cigales. La meua boca llavors: un estiu que comença".

És la Provença el lloc on tot gira volta per trobar el centre i, des d'allà, metabolitzar la contemplació en pregària, oració, traç. —